

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal : Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Dr. Baltazár Dezső püspök haza érkezése.

Dr. Révész Imre üdvözlő beszéde a vasuti álló-
másnál.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr!

Amikor egy ezrek vágyaitól, reménységeitől és imádságaitól kísért hajó hosszá, nehéz és veszedelmes vándorlás után végre befut a kikötőbe: a parton türelmetlenül várakozó sokaság örvendezése egyetlen forró és hatalmas érzés hullámmá csap ugyan össze, de különböző gondolatok, váradalmak és reménykedések forrásaiból fakad. Egyesek a kincseknek örvendeznek, amelyeket a hajó magával hozott: örvendeznek, mert vagy maguk is fájdalmasan szükölködnek a kincsek nélkül, vagy legalább is mélyen együtt éreznek azokkal a szükölködőkkel, akiknek számára ezek a kincsek az élet és a munka, a szabadulás és a fölemelkedés új, nagy lehetőségeit ígérnek és ajándékozzák. Mások viszont nem annyira a kincseket, mint inkább a hajó személyzetét várták szívszakadva és üdvözlik örömpesze: a hitvest és a családfőt, a testvért és a jó barátot, akiknek kedves, féltett személyét sértetlenül újra ölelhetni egymaga többet ér számukra a hajó egész kincses rakományánál. S végül vannak a parti sokaságban olyanok is — talán a legkevesebben, de épen nem a legromyosabbak —, akiknek számára a kincsek elnyerésén és a személyek viszontlátásán kívül van még egy harmadik, mély és tiszta örömforrás is: annak a váradalma és reménysége, hogy a kincszállító hajósok lelke új látomásokkal, nem ismert világok szépséges üzeneteivel gazdagodott és hogy ebből a legnemesebb és legmaradandóbb gazdagságból nagyszerű meggazdagodások és megépülések új lehetőségei ígérkeznek annak a szegényebb világnak számára is, mely idehaza várta őket és már szívszorongva nélkülözte jelenlétüket és munkájukat.

Úgy érzem, hogy e drága pillanatban, midőn Főtiszteletűséged nagy és önfeláldozó vállalkozása véget ér s a kincsekkel terhelt hajója, boldog és gazdag világok fáradságos bevitörölázása

után ide, a szomorú és szegényes hazai révbe befut; én nekem tolmácsolnom kell ennek a parti sokaságnak, a debreczeni református társadalomnak s az annak tömör magvát alkotó hatalmas egyháztársadalmi szervezetnek, a Templomegyesületnek mind háromféle örömét.

Szólok hát azok nevében, akik legelső sorban a hozott kincseknek örülnek: özvegyek könnye és árvák sóhaja, halódó nemes intézmények, sorvadózó szent munkában elepedt hű munkások jajkiáltása hadd olvadjon össze szavamban a hála egyetlen kitörésévé: légy áldott, a nagy Isten hozott!

Szólok aztán azok nevében, akik legelső sorban a hazatért hajós kedves személyének örülnek: lelkes tisztelők, hű barátok, kipróbált munka- és fegyvertársak testvéri odaadása, családias érzés hadd olvadjon össze szavamban e boldog viszontlátás egyetlen felujjongásává: légy üdvöz, a nagy Isten hozott!

S végül hadd szóljak azoknak nevében is, akik bár egyáltalán nem a két előbbi örömtárgy kizárásával — legelső sorban annak a gazdagságnak örülnek, melyet Főtiszteletűséged nyilván nemcsak a maga, hanem mindnyájunk számára hozott haza. Álmodok a magyar református keresztyénség megújulásáról, egyházunk belső megtisztulásának és fejlődésének megindulásáról, a magyar kálvinizmus nemzetnevelő és formáló erejének megsokszorozódásáról; szent, titkos, dicsőséges álmodok, amelyeket vezéri helyen és vezéri módon, épen az olyan, új látomásokkal eltelt vezéri lelkek vannak hivatva valóra váltani, aminő lehet, aminő kell, hogy legyen most mindenek számára a Főtiszteletűségéd: hadd olvadjanak össze ezek az álmodok minden szavamban a reménységnek egyetlen hozsánájává: légy áldás, a nagy Isten hozott!

Igen, kincsek hajója lettél, mert az Úr vezérelt; igen, szívek öröme vagy, mert az Úr megáldott; igen, álmodok szolgája léssz, mert vele volt és vele lesz a te lelkeddel az Úr és az Ő Lelke suttogja ma a miénknek, hogy a te látomásaid felelni fognak a mi álmainkra...

Oh, mondhatna-e hát ma tenéked a köszönetedre egybegyűlt parti sokaság többet és kevesebbet, mint ezt és újra ezt: *Légy áldott, légy üdvöz, légy áldás — Isten hozott!*

Dr. Baltazár Dezső püspök válasza.

Kedves Lelkésztestvérem, szeretett közönség!

„Partra szállottam, bevonom vitorlám, a szelek mérgét — azt hiszem — nemesen kiálltam“. Hálaosan mondok köszönetet a nem várt fogadtatásért úgy a magam, mint hű munkatársam, Baja Mihály nevében. Amikor Amerikába indultam, tudtam, hogy mily nagy értékeket kell odakint reprezentálnom és én tölem telhetőleg igyekeztem ezeknek az értékeknek — a józan felvilágosultságnak, evangéliumi szabadságnak — az épségét megőrizni s a magyar nemzeti eszmének is tiszteletet szerezni, ami Istennek hála, sikerült is. Úgy érzem, hogy nagy értékgyarapodást jelent számomra ez az útam. Hoztam mindenekelőtt anyagi segítséget mindazok számára, akik enélkül szűkölködnek, az iskolának, az özvegyek és árvák sinylődő táborának; de hoztam ezenkívül óriási tapasztalati anyagot, amit egyházam, városom és hazám javára kívánok fordítani. És hoztam még az eddiginél is nagyobb hitet az Isten kegyelmében, mely kegyelem nagyon sokszor megmutatta magát irántunk. Szerzett tapasztalataim alapján azt tanácsolom Debreczen város közönségének, felekezeti különbség nélkül, hogy ha az amerikai segítségre méltó akar lenni és azt meg akarja hálálni és továbbra is biztosítani, akkor járjon a liberalizmus, a demokrácia, a felvilágosodottság, a szabadság, felekezeti békének és embertestvéri szeretetnek azokon a hagyományos útain, amelyek világszerte híressé tették Debreczent, amely utak járásával együtt haladhatunk a hatalmas Amerika haladó népével.

Szegényeknek, özvegyeknek és árváknak gyászba öltözött követje voltam s mint ilyen könnyeket fakasztottam s a könnyek nyomán meghálálhatatlan segítséget vettem. De a béke fehérbe öltözött követje is voltam s ahol a szeretet szelíd szavát fölemeltem, ott békességet is szereztem az eddig gyűlölködő harcolók között s ezt boldog büszkeséggel állapíthatom meg, hogy ez mindennél drágább eredménye volt fáradozásaimnak. Támadtak is, de én a szeretet szavával fegyverkeztem s mindig csak védekeztem, védtem szerencsétlen hazámat, nemzetemet.

Még egyszer háláosan köszönöm az üdvözlést és fogadtatást, mint az igaz szeretet bizonyágát. De tudom, hogy a támadó gánes szava is föl fog hallatszani útam nyomán nemsokára. De engem a támadás sohasem térített ki a megkezdett egyenes útról és ezután sem fog eltéríteni, mert nekem ezt az utat az életem feláldozása árán is járnom kell és járni is fogom, míg az Isten úgy akarja.

Balogh Istvánné templomegyesületi elnök üdvözlő beszéde.

Szeretett Főpásztorunk!

Messze világtájak felől lelket üdítő hírek érkeztek hozzánk arról a véghetetlen tiszteletről és szeretetről, mellyel Püspök urunkat körül vették idegenben lakó magyar véreink s a boldog, szabad Amerika népe. De a mi szívünk ennek dacára is

telve volt féltő aggodalommal, hogy viszont látjuk-e valaha testi, lelki épségben s nem roppan-e össze önként vállalt munkájának mérhetetlen súlya alatt?

Boldogtalan országunk gyászba öltözött követének mondotta magát szeretett Főpásztorunk és valóban oka volt rá, mert a mi országunkról csak a lelket szaggató, szívet tépő fájdalom hangján lehet szólni. Most azonban még sem látjuk öltözetén a gyász komor színeit, nem látjuk arcán az emberfeletti töredelmek nyomait, nem látjuk szemében a lemondó búbanat harmatcseppjeit, hanem csak sugárzó napsütését derűs lelkének, mely együtt ujjong velünk a viszontlátás e rég várt boldog órájában.

Óh, bár térne vissza Főtiszteletű urunkkal a jólét pusztuló intézményeinkbe; óh, bár árasztaná nagy szíve mindnyájunk kiszikkadt lelkébe a szeretet melegét; óh, bár tanítaná meg önfeláldozásának örök mintaképül szolgáló példájával, hogy miképpen kell gondolkozni és viselkedni Magyarországon minden hűséges gyermekének.

Egyházunk iránti szeretetének egyik legragyogóbb megnyilvánulása az a hatalmas egyháztársadalmi alkotás, mely az én személyem útján siet ezennel kifejezni végtelen örömét és törhetetlen ragaszkodását a visszatért vezér előtt. A Debreczeni Kálvinisták Templomegyesülete a visszatérés örömnapijára elkészítette Püspök urunk szobrát s azt a felépítendő Kálvinházban kívánja elhelyeztetni, hogy emléket állítson a hervadhatatlan, örök érdemeknek.

Kérjük méltóságos Püspök urat, fogadja tőlünk szeretettel. Hála Hazánk és Egyházunk gondviselő édes Atyjának, hogy oltalmunkat, bizalmunkat és reménységünket lelki vezérünk szeretve szeretett személyében visszahozta nekünk!

Dr. Baltazár Dezső püspök válasza.

Szeretett hallgatóság! Én itt állok önök előtt egy rövid ideig tartó, de fáradságokban nagyon tömött szolgálatnak a bevégezése után és én úgy érzem, hogy habár semmit sem emelkedtem rangban és méltóságban világ szerint azóta, azt gondolom, hogy még is emelkedtem, mert én az én Mestertől, az Úr Jézus Krisztustól tanultam a méltóságnak a meghatározását; Ő pedig azt mondja: Az közöttetek az első, aki legtöbbet szolgál. Ha nem mondhatom is magamról, hogy a legtöbbet szolgáltam, de hogy a legtöbbet szolgálni igyekeztem, azt nyugodt lelkiismerettel el merem mondani. Mikor távol voltam tőletek, minden testi és lelki erőnek a latbavetésével küzdöttem, ami nekem adatott, hogy minél kevesebb legyen a könnyek száma, amikor hazajövök és minél több bárázda simuljon ki azokon a gondterhelt arcokon, amelyeket az özvegyek hoznak meghatottsággal mi elénk. Igyekeztem a legtöbbet szolgálni és azt hiszem, hogy szolgáltam is. És mikor a legtöbb szolgálat a maga óriás méreteivel már mint hátam megett levő múlt felmagasodik, valóban csodálnom kell azt, hogy megbirta ezt egy gyöngye emberi erő. Nem is én bírtam ezt meg, hanem egy na-

gyobb, egy hatalmasabb, egy felségesebb erő: az Isten. És én, habár embereknek akartam szolgálni, mégis Öneki szolgáltam, mert szeretettel szeretetnek szolgáltam. Ezért nem voltam abban a nagy vásáros idegenben idegen, hanem egy pár nap múlva szerető és szeretett testvér, akinek a szavát meghallották és megsiratták és akinek a szavára jöttek az áldozatok, a dollárok.

Én annyit dolgoztam, annyit küzdöttem, szolgáltam és szenvedtem ebben az életben, hogy ha az én életemnek most ezen a felséges pontján végeszakadna, én azt hiszem, hogy földi életem egy tökéletes periodusnak a képe lenne mindenki előtt. Én nekem életemben megcsinálták a szobromat. Engem az életemben már eltemettek ott, ahonnan most jövök. Amerikában, ahol az újságokból olvastam, hogy halálom után miként vélekednek felőlem az emberek. És most úgy érzem, mikor erre a szoborra és ennek elkészítőire, jó, nemes és engem szerető lelkekre gondolok, mintha ez már az én bevégzett életemnek és munkámnak egy szimboluma, megkoszorúzása és megkoronázása lenne. Fogadják érte hálám és köszönetemet.

Amíg méltó csarnokot építhetünk a Kálvinháznak, addig e szobrot az én házam őrzi. Az a ház, amelyről mindenkor elmerem mondani, hogyha fogatkozások is vannak benne, mint minden emberi hajlékban, egyben nincs benne fogatkozás: hogy benne én és az én házam népe tiszteljük az Urat.

Az Ő áldása legyen mindnyájukon!

Tárca

A szellemi élet egysége.

— Dékáni értekezés. —

Írta és a debreczeni m. kir. Tisza István tudományegyetem 1921—22. tanévi záró közgyűlésén előadta Dr. Erdős József.

(Vége.)

Felesleges talán jelezni is, hogy Pál apostol itt távolról sem akarta rendszeresen, vagy logikai egymásutánban felsorolni az egységes forrásból eredő és közös célú összes szellemi erőket; hanem egyszerűen csak azt jelenti ki, hogy a szellemi és erkölcsi képességek útján kifejtett tevékenységet, úgy közvetlenebbül a keresztyén közösségben, mint általánosan a való életben, a viszonylagosság, részreahajlás, kizárólagosság és egyéb ilyesféle ítélkezési szempontok teljes mellőzésével aszerint kell értékelni, hogy annak a képességnek, vagy munkának milyen jelentősége, hatása és haszna van az egyesek és a köz javának előmozdítása tekintetében.

Ehez képest, bár nem ok nélkül, legelől említi meg azt a két lelki adományt, amelyeket a keresztyén hit és élet szempontjából a szellemi erőképeségek fokmérőjéül szokás tekinteni. Ezek: a bölcsesség beszéde és a megismerés beszéde (8. v.) A bölcsesség beszéde — λόγος σοφίας — az apostol tanítása szerint a jelenlegi vonatkozásban, az emberi részleges ismerettel és értelmi tudással, úgyszintén ennek közlésével ellentétben az a képesség, amelynek birtokában az illető szellemi munkás, a bűnös

világ megváltására vonatkozó csodálatos és titokzatos isteni üdv-végzés tartalmát igazán, hiven elegyítetlenül vallja és hirdeti. Ez a bölcsesség nem emberi szellem szüleménye, nem véges elmével megszerezhető s bármily sokra is értékelhető ismerethalmaz, nem erkölcsi belátás, értelmi mélység, avagy általában valamely rendszer, vagy elmélet; továbbá úgy az eredete, mint a jellege és lényege szempontjából nem ennek a jelenvaló világnak, sem nem a föld hatalmasainak, tudósainak a bölcsesége, hanem közvetlenül Istennek amaz elrejtett bölcsesége, amelyet Ő eleve megállapított a mi megdicsőítésünkre (1. Kor. 2. k.). Ezt a mennyei jótéteményt, ezt az evangéliumi erőt, ezt a kinyilatkoztatásból megismert igazságot és kegyelmi ajándékot vannak hivatva közölni és terjeszteni, alkalmazni és érvényesíteni a bölcsesség beszéde charizmájával megáldott egyének, vagyis azok a lelki szolgák, akiknek hithű, józan tanítása, állhatatos bizonyosságtétele, feddhetetlen élete és nemes példája eredményeképpen épül a hívők lelki háza, gyarapodik a közző és megvalósul a lelkekben az Isten országa. A szellemi élet különböző területei közül ez a jellegzetesen lelki és erkölcsi munkatér természetesen határos és szomszédos mindazokkal a többi területekkel, amelyekben az emberiség szellemi és erkölcsi tökéletesedésének, földi és mennyei hivatása felmagasztosulásának és léte végcéljához való közeledésének folyamata végbemegy, miért is a bölcsesség beszédevel foglalkozó sáfároknak elsőrendű feladatuk az, hogy a szellemi élet egysége és szentsége felett őrkdjenek s mindenben az igaz, szép, jó elvek diadaláért buzgólkodjanak.

Ezzel a lelki adománnyal kapcsolatos a megismerés beszéde — λόγος γνώσεως —, vagyis az a tehetség, amellyel az arra hivatott szellemi munkások a véges elmére nézve homályos képzeteket, kuszált fogalmakat, zavaros életviszonyokat, szokatlan jelenségeket a valóságnak és az igazságnak megfelelőleg világosítják meg és tárják fel. Ez a szellemi tevékenység a gondolkodás, kutatás, tanulmányozás és ténymegállapítás körében mozog és önfélgvelmezést, igazságszeretetet, pártatlan ítélkezést és lelkiismeretességet feltételez. Mert a megismerésre törekvő embernek az egyenes útról letérése, vagy a szabadosság és féktelenség szélsőségeibe csapongása eltévelyedésre, rombolásra vezet és megismerés helyett bonyodalmat, zűrzavart, megbotrányozást és felfordulást idéz elő. Amilyen nagy értékű szellemi kincs a tiszta, józan és tárgyilagos ismeret, amelyet céltudatos munka, buzgó odaadás és ernyedetlen kitartás mellett is csak az szerezhethet meg, akiben megvan a kellő értelmi képesség, a rátermettségek és a készség: épen olvan kiváló jelentőségű lelki adomány az ismeretek elsajátításának, terjesztésének és gyarapításának közvetítő eszköze, azaz a közlési tehetség, melynek gyakorlati értékesítése útján a megismert igazságot az Isten Lelke szerint, vagyis az Ő irányításának megfelelőleg és céljához hiven közös tulajdonná tenni erkölcsi kötelesség.

Ez a két charisma egymással karöltve, egymást kölcsönösen támogatva és kiegészítve érvényesül a vallásársadalmi és tudományos élet terén, például mint lelkipásztori és tanítói, illetve mint theologiai és philosophiai tevékenység, amely közeli vonatkozásnál fogva kívánatos és szükséges, hogy a szellemerkölcsi világ e két nagy területén határvillongások, ellentétek, torsalkodások ne za-

varják az apostol által hirdetett azt az egységi elvet és azonos célt, amelynek szem előtt tartása nélkül bármi bölcsesség és ismeret merő hiábavalósággá válik.

A szellemi élet terén, a tökéletesedést előmozdító eme két lelki tehetséghez csatlakozik az apostol által jelzett az a charisma-sorozat, amely már nem annyira az elme megvilágítása, a szellemi megtermékenyítés és az érzelmi nemesítés szempontjából, mint inkább az akarat és a jellem lényegének, értékének, súlyának és hatásának tekintetében nagy jelentőségű úgy az egyesekre, mint a közre nézve. Vannak ugyanis, akiknek az apostol szerint hitet ajándékoz az Isten kegyelmi ajándékul ugyanabból a forrásból és ugyanolyan módon, mint ahogy másokat gyógyításoknak adományával lát el (9. v.). A jelenlegi szövegkapcsolatban a *hit* — πίστις — az a lelki erő, amelynek birtokában a keresztyén hívőre nézve semmi sem lehetetlen (Mt. 17²⁰ k.); ez az a rendületlen meggyőződés, mellyel mi keresztyének a remélt dolgokat valóságnak, a nem látott de birni óhajtott lelki javakat bizonyosoknak tekintjük és valljuk (Zsid. 11,); ez az a feltétlen bizodalom, hogy Isten, mint mindenható Úr, mindent megcselekedhetik és mint mennyei Atyánk, meg is cselekszik mindent a mi üdvünkre, kik Őt szeretjük és akiket Ő szeret (Róm. 8,); ez az a hatalom, amellyel felvértezve a dicső ősök országokat győztek le, tűz lángját oltották el, erősek lettek a háborúkban, ellenséges táborokat futamítottak meg és bizonyágtételükkel kivívták a szabadságot. Ez a szilárd hit valósul meg a gyógyítások charismái — *χαρίσματα ἰαμάτων* — következtében is, amiket azért nevez meg többes számban az apostol, mivel különféle betegségekből való gyógyítások különböző módjairól van szó; egyszermind azonban rámutat arra a tényre, hogy a gyógyítási képességek és az azok alkalmazása folytán elért gyógyulási eredmények végső elemzésben nem emberi sikerek és érdemek, hanem az Isten kegyelmi adományai. Még az emberiség legnagyobb lelki-testi orvosa, Idvezítőnk is, az ő mennyei Atyjától nyert hatalmával gyógyította meg azokat a lelki és testi betegeket, kik a meggyógyulás reménységében járultak hozzá teljes bizodalommal. Aztán a gyógyítás tehetségével megáldott egyes apostolok terapeutikus tevékenysége szintén azért volt eredményes, mert adott esetekben azzal a tudattal és hittel jártak el, hogy amit tesznek, az tökéletesen egyező az Isten akaratával (Mt. 3⁶ ; 9³⁴ ; 19¹⁰ ; 28⁸ k). Eszerint, miként a lelkipásztori pályánál csakis a belső hivatottsággal megáldott és kellő készütséggel jeleskedő igazi, önzetlen munkások életén és működésén sokasodik meg az áldás: aként az orvosi pályán is azok fejtenek ki sikeres, kiváló, jó és elismerésre méltó tevékenységet, akikben megvannak az Istentől adományozott ama tehetségek és képességek, amelyek az orvosi hivatás nélkülözhetetlen és pótolhatatlan alapfeltételei.

A hittel és a gyógyítások adományával kapcsolatosak azok a *hatalmas hatások, erőltények* — *ἐνεργήματα δυνάμεων* —, amelyek még az apostoli korszakban a vallási és erkölcsi élet terén észlelt rendkívüli, csodás jellegű tények véghezvitelében nyilvánultak. Így például az apostolok, az általuk hirdetett evangéliom igazságát sok ízben az emberi tudás és képesség mértékét felülmúló hatalmas cselekedetekkel is megerősítették (Act. 5¹⁻⁶ ;

13⁸⁻¹¹ ; 28²⁻⁶ ; 2. Kor. 11²³⁻²⁷). Nem tagadható azonban, hogy ilyen rendkívüli energemákban időről-időre mindazok részesültek, akik az Isten országának terjesztése, a lelki és erkölcsi szabadság kivívása, vagy általában az igaz, szép és jó elvek diadala érdekében korszakos és áldásos cselekedeteikkel örökítették meg emléküket. Azokra gondolok itten, akikre nem volt méltó a világ, de akik mint igazak, napként fénylenek a mennyeknek országában.

Ilyen hatalmas, sőt gyakorta döbbenetes tények előidézésére képesítő lelki tehetségeket ajándékoz az Isten egyes kiváló tudósoknak, hősöknek, emberbarátoknak mindannyiszor, valahányszor szemmel láthatólag és kézzelfoghatólag be akarja bizonyítani azt, hogy a véges határok között mozgó embernek még a leghatványozottabb szellemi erő-kifejtés mellett elérhető vívmányai is csak kezdetleges és múló értékű jelenségek az Isten mindenhatóságának és bölcsességének csodái mellett.

Következik most mára a *προφητεία*, amely az emberi szív mélységeit és az isteni üdvévgzés titkait feltáró és ezen az úton egyfelől a hívők épülésére, intésére és vigasztalására, másfelől a hitetlenek megnyerésére képesítő lelki tehetség. Akiben ez megvan, az a szellemi munkás nem annyira a saját elhatározásából, mint inkább a Lélek indításából szól és ily módon hat a lelkekre. A keresztyén próféta hivatása abban határozódott, hogy a társadalmat úgy tagjaiban, mint egészében a közönyösség és petyhüdttség állapotából fölrázza, öntudatra ébressze, munkára buzdítsa és rendeltetésének magaslataira fölsegítse. Ilyen képességgel felruházott férfiakból szervezte meg az őskeresztyén egyház az akkoriban igen áldásos tevékenységű prófétasági intézményt, melyet még Bullinger is életbe léptetett a zürichi gyülekezetben. Később azonban az ezzel a hivatással egybekötött agendák nagyobbára az igehirdetői és tanítói tisztet ellátó lelki munkásokra hárultak.

Mivel pedig nemcsak a hajdankorban, hanem később is még többször megtörtént, hogy némely önző és hivalkodó álprófeta hamis frázisokkal és hiú okoskodásokkal nem átalotta félrevezetni és megtéveszteni a kegyes hívőket és gyülekezeteket: ez okból épen a prófétasággal kapcsolatban szükségesnek látta megemlíteni az apostol a *lelkeknek megvizsgálása* — *διάκρισις πνευμάτων* — szükségességét és az ehhez megkívántató képességet, amely szintén a Szentlélek adománya. Akiknél ez a szellemi tehetség megvan, azok meg tudják bírni és ítélni, hogy vajjon a türelmes hallgatóság előtt elhangoztatott beszédek helyesek és építőké-avagy amolyan furfangosan kiesztelt és csalárdul becsempészett sátáni találmányok-e, amelyeket a hirdetőikkel együtt távol kell tartani a Krisztus egyházától. Ehhez az eszmeláncolati szemhez lehetne hozzáfűzni a jogi, bírósági, ellenőrzési, fegyelmi tevékenység különböző diakritikus fajait, amelyekről szintén nem tagadható, hogy amennyiben az igazság és a közjó szolgálatában vannak, annyiban lelki ajándékokul tekintendők.

Végül említi az apostol a *nyelvek nemei* — *γίνγη γλωσσῶν* — és a *nyelvek magyarázása* *ἐρμηνεία γλωσσῶν* tehetségét. E két charisma lényegéről, értékéről és hatásáról eltérőleg vélekednek az exegeták. Többen ugyanis azt tartják, hogy itt idegen nyelveken való beszélés képességéről, némelyek pedig, hogy a túlon túl felesigázott lelkesültség és

elragadtatás állapotában kifejezésre jutott glossolalia-ról és az ehhez kapcsolódó megmagyarázásról van szó. Én úgy látom a dolgot, hogy mivel a korinthusi gyülekezetben elburjánzott glossolalia értékelésének kérdésében a 14. fejezet folyamán értékelik részletesen az apostol, ennél fogva semmi ok sem forgott fenn arra nézve, hogy ő a szellemi képességek felsorolásában helytűnt a γλῶσσαι jelzéssel a különben is nagyon viszonylagos jelentőségű, időleges és helyi jellegű kegyességi megnyilatkozást, tudniillik a glossolaliát csak amúgy sebtében megnevezze. Viszont azonban egészen indokolt és helyénvaló volt, ha a már felmutatott szellemi képességekkel és lelki tehetségekkel összefüggésben egyidejűleg azokat a nagybecsű lelki adományokat is megnevezte, amelyek a különböző nyelveken való beszélésnek és azok tolmácsolásának útján jutnak érvényre. Ebből is látható, hogy a különböző nyelvek ismerete, művelése, értékesítési és alkalmazási tehetsége Istentől nyert ingyen kegyelmi ajándék, amelyet Ő személyválogatás nélkül, szabad elhatározása és bölcsesége szerint adományoz. Itt tehát nem lehet szó emberi érdemről, mert Isten mindig az Ő tökéletes lényével, bölcsességével, jóságával és igazságosságával egyezően osztogatja a talentumokat, némelyeknek ötöt, másoknak kettőt, másoknak pedig egyet (Mt. 25.), amint Pál apostol is mondja: „Mindezeket egy és ugyanazon Lélek műveli, külön-külön osztogatván kinek-kinek, amint akarja“ (11. v.).

De kifogynék az időből, ha e szerény kereten kívül még egyenként elemezném a bibliai kánon mindama bizonyosságait, amelyek a különféle nyilvánulásokban észlelhető szellemi élet egységéről, a különböző módon fejlődő és ható lelki erők közös kútforrásból eredéséről, a többnemű szellemi, erkölcsi, gyakorlati tevékenységnek ugyanazon célú kifejtéséről, szóval: a mindent magába ölelő és befogadó eszményi összhang és tökéletes egység mibenlétéről és magasztosságáról tanúskodnak. Hogy ez a különféleség és az ennek alapjául szolgáló egység, egymás mellett és egymást kiegészítőleg lehetséges, sőt valósággal meglevő tény: azt az apostol a mindennapi életből ismeretes, egyszerű és meggyőző hasonlattal szemlélteti, mondván: „Amiképen a test egy és sok tagja van, az egy testnek tagjai pedig, noha sokan vannak, mind egy test, azonképen a Krisztus is“ (12 v.). Ez más szavakkal így fejezhető ki: Az egységes emberi test egyes tagjai különböző és sokféle életműködést fejtenek ki, azonban az egységes szervezet minden egyes tagja benső életviszonyban van egymással, úgyannyira, hogy minden egyes tag működése ugyanabból a létforrásból indul ki és ugyanazon célból, tudniillik az egységes organismus fenntartásának, épségének, egészségének és jólétének érdekében történik. Minden egyes tagnak szüksége van a többi tagokra és egyik tag sem mondhatja a másiknak, hogy nincs rá szüksége. Hasonlatosképen van ez a szellemi világban is, amelynek örök fundamentuma, létfeltétele és feje a Krisztus, aki Lelke által közli velünk a szellemi élet tevékenységéhez és eredményességéhez megkívántató adományokat. Igazi bölcseségről, megismerésről, hitről, gyógyítási tehetségekről, hatalmas eredményekről, prófétaságról, lelkek magvívizsgálásáról, nyelvek nemeiről, nyelvek magyarázásáról és akármiféle szellemi, vallási, nemzeti, állami, művészi, családi, egyéni haladásról, boldogulásról és tökéletesedésről nem volt, nincs

és nem lehet szó soha a Szentlélek kegyelmi adományai és áldása nélkül. Ez másíthatatlan bibliai kijelentés.

Ennek a ténynek és igazságnak élő bizonyossága és hirdetője az *universitas*, amelynek hívatása és célja az, hogy az Isten Lelke adományaival való hűséges és méltó sáfárkodás útján a szellemi élet különféle területein végbemenő munkálkodást az egyeseknek, a nemzetnek, a köznek javára és tökéletesedésére irányítsa, gyarapítsa, fokozza és értékesítse.

A mi Tisza István-egyetemünk szintén az evangéliumi keresztyénségnek és az ezer éves Magyarországnak ősi nemzetének szellemében teljesíti céltudatos szent missióját. A dicső emlékeztető elődeink által kipróbált és megegyengetett úton, az elidőig helyesnek és leghajóbbnak bizonyult irányban, a szent örökségül reánk szállott vezérelvek szerint, annak az eszményi célnak eléréséért lelkesedünk, dolgozunk, s — ha kell — még életünk feláldozásával is állhatatosan arra törekszünk, hogy a Tisza István-egyetem különféle tudományos területein kifejtett szellemi és gyakorlati tevékenység révén létrejövő eredmények, sikerek, vívmányok és áldások, mindmind kivétel nélkül, embertársainknak, társadalmunknak javára, nemzetünk erősbödésének, nagyságának, boldogságának előmozdítására, hazánk ősi, elidegeníthetetlen határainak, széttagolhatatlanul egységes területe épségének visszaszerzésére és Isten nevének dicsőségére váljanak.

E célunk elérésének záloga, e törekvésünk sikerének kezessége és e keresztyéni nemzeti fogadalmunk megvalósulásának biztosítéka: a szeretet és békesség Lelke által ihletett és vezérelt szellemi élet egysége.

Dixi.

Egyház

Az egyházmegyék vezetőségéhez!

Az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye 1922 augusztus 23-iki üléséből az alábbi felterjesztést tette a közösen összeülő zsinathoz, kérve az egyházmegyék hasonló azonnali közreműködését.

„1. Méltóztassék a Főtiszt. és Mélt. Konventet törvény kötelező erejével bíró felhatalmazással ellátni avégből, hogy az országos közalap és a református lelkész nyug. özvegyi és árva gyámintézet részére a feladataik teljesítésére képesítő díjfelemléseket évről-évre megtehesse, minthogy a hazánkra borult rettenetes csapások miatt mindkét intézményünk megrendült és feladatait a viszonyok által kívánt mértékben betölteni képtelenné vált.

Tehát egyfelől az orsz. közalap részére a lelkészszám szerinti díjakat, — az orsz. lelk. nyugdíjintézet részére úgy a belépési, mint az évi díjakat a tagokra, mint fenntartói járulékokat az egyházakra nézve, a viszonyok indokolta magasságban szabassa ki a Konvent.

2. Minden egyházi hatóságot méltóztassék elkötelezni, hogy a Konvent ezirányú rendeleteinek haladéktalanul és kész szívvel eleget tegyen.

És ha ez a már múlt 1922. évre nem volna kivihető, — de 1923-tól kezdve mindaddig, míg maga a Főtiszt. és Nagymélt. Zsinat ez ügyben intézkedni fog.“

Iskola

Öt éves találkozó a Dócziban.

1922 augusztus 26-án egy szokatlan, kedves esemény zavarta fel az öreg Dóczy-intézet vakációs esendjét. Az 1917. évben végzett tanítónők gyűltek össze itt 5 éves találkozóra, hogy felelevenítsék éveikkel ezelőtt lezajlott diák-életük minden boldogságát, minden örömet s hogy újra láthassák kedves tanáraikat, tanárnőiket.

Sajnos azonban, hogy csak kevesen, tizen jelenhettünk meg ezen a kedves emlékü napon, mert volt osztálytársnőink nagy része megszállott területen lakik s ők bármennyire is vágytak volna a bennünket összekötő baráti szeretet kötelékét megerősíteni, ezt sajnálatunkkal, nem tehetők.

Összejövetelünket az intézet egyik tantermében istentisztelettel kezdtük meg, melyen Szele Miklós volt tanárunk magas szárnyalású imában emelte háláadó lelkünket a megtartó mennyei jó Atyához.

Azután egyik társunk üdvözölté volt tanárnőinket és tanáraikat, kik közül Tóth Arpadné, Medgyaszay Gy. Lenke, Rácz Erzsébet, Benedek Berta s a mi második édes anyánk, a jó Tili néni (Koncz Aurélné) voltak szívesek megjelenni, tanáraink közül pedig Nagy Gyula igazgató, Szele Miklós és Tóth Lajos.

Majd 6500 K összegű alapítványt tettünk Tüdős Ilona tanpályáján korán elhunyt osztálytársunk, b. e. Tüdős István püspök leányának emlékére, mely összegnek fele 10 évi gyümölcsözés után a debreczeni tanítónőképzőben végzett, szegény sorsú, jól képesített növendéknek adassék, hogy legyen mivel megkezdenie az életet. Az összeg másik fele további 10 évig kamatozik. Az alapítólevél másodpéldányát elküldtük felejthetetlen Ilucink édes anyjának.

Miután elhatároztuk, hogy 5 év múlva újra találkozni fogunk, a közebedre mentünk, melyen a fent említett tanárnők és tanárok mind részt vettek s a leányok is, névszerint: Bagossy Erzsébet (Debreczen), Baksa Ilona (Alsószolca), Csatáry Ilona (Debreczen), Gaál Ágnes (Szovát), Miskolczy Ilona (Gáborján), Ördöghné Jakucs Regina (Pocsaj), Sándor Erzsébet (Kecskemét), Ballusné Széll Ilona (Kecskemét), Veress Berta (Nádudvar), Debreczeni Erzsébet (Debreczen).

A kedélyesen elköltött ebéd után megnéztük a városi könyvtárat és képtárat. Azután Nagy Gy. igazgató szíves meghívására kimentünk a szőlős kertjébe, ahol hajdan gazdasági gyakorlatokat végeztünk. Itt eltöltött kedves órák után elbúcsúztunk egymástól a viszontlátás édes reményében.

A könyörülő jóságos Isten engedje megérni mindnyájunknak ezt a boldog viszontlátást!

Miskolczy Ilona,
református tanítónő.

Különfélék

Lapunk a mostani számtól kezdve ezentúl minden héten szombaton pontosan megjelenik.

Dr. Baltazár Dezső püspökünk hosszas és eredményes, fázadalmas, de dicsőséges amerikai útfjáról Baja Mihály debreczeni lelkipásztor kíséretében épen és egészségben hazaérkezett folyó hó 3-án, vasárnap déli 1 órakor. Megérkezésénél — bár a vonat szokatlanul egy órát késett — nagy sokaság várta az állomáson, ahol a megjelent ezerek s a Templomegyesület nevében Dr. Révész Imre debreczeni lelkipásztor mondott üdvözlő beszédet, melyre püspökünk meleg szavakkal válaszolt. Majd a kollégium oratóriumában volt az ünnepélyes fogadtatás, melyen Balogh Istvánné templomegyesületi elnök mondott szíves Isten hozott-at, átadván az egyesület által készített mellszobrot. Püspökünk hálásan köszönte meg a szép figyelmet. A fogadtatás bensőségét a városi dalegylet énekei fokozták. Az elhangzott beszédet Lapunk vezető helyén hozzuk.

A Hódmezővásárhelyen működő Maramarosszigetről menekült református jogakadémia egy esztendei fennállásával beigazolta életképességét, mely a régi székhelyén is sokszorosan bebizonyult. A miniszterium a jogi oktatás és a jogakadémiák kérdésében radikális lépést nem tesz, a református egyház egyeteme szintén. A címben nevezett jogakadémia az új székhelyen is megnyerte a társadalom becsülését és rokonszenvét. Ezt mutatják az egyre sokasodó adományok, melyek lehetővé tették, hogy az 1922—23-i tanév megnyitható legyen s a tanárikar is kiegészíttessék. A tandíj s beiktatási díj 1000 (egyezer) K. Már is sokan jelentkeztek, kivált első évre, de a létszám még nem telt be. A hallgatók száma a tavalyi 108-at valószínűleg felül fogja haladni.

Lelkészválasztás az Ermelléken. Érkörtvélyesen aug. 14-én tizenkilenc pályázó közül Kovács Lajos nagyrabéi s. lelkészt, volt debreczeni, kiválóan példás, hivatásos theologust választották meg lelkipásztorul. Az örvendetes eseményhez őszinte szívből kívánunk áldást és kegyelmet!

A demecseri egyház közgyűlése a folyó évi rendes terheken kívül egymillió korona értékű terményt szavazott meg harangra és parókhia építésre s az felerészben már be is folyt az első napokban. Tiszteletre és követésre méltó adomány.

Lelkészválasztás más egyházkerületben. Polgár Gyula várasfenesi lelkészt a kalotaszentkirályi gyülekezet választotta meg lelkipásztorának. A derék és jó készülségű, férfi kora kezdetén álló jeles pásztor ünnepélyes beiktatása folyó hó 17-én lesz. Isten áldása legyen munkásságán!

A Csonka-bihari egyházmegyében megejtett tisztújítás alkalmával esperesnek Lévy Mihály nagykeréki lelkipásztort, gondnoknak Dr. Pappszász József földbirtokost választották meg. Legyen vezetésük alatt virágzó a Csonka-bihari traktus.

A benki református egyház augusztus 20-án avatta fel a hívek áldozatkészsége folytán létesült két új harangját. Ezenkívül özv. Lakatos Mihályné és fogadott fia: Szécsi Bertalan f. év június havában 200 dollárt küldtek Amerikából a templom és torony rendbehozására. A nemes tett magában hordja jutalmát!

Vallástanító lelkészek Debreczenben. A debreczeni presbiterium a napokban töltötte be újonnan létesített öt és két üresedésben levő hitoktatói állását, megválasztván Makay Lajost, Konrád Zoltánt, Erdélyi Sándort, Kustár Dánielt, Mezei Bélát, Nyitrai Zoltánt és Nagy Lajost. Legyen működésükön a jó Isten áldása!

Lelkészválasztás. A nagycespelyi gyülekezet Miklós Ödön felsőmocsoládi lelkészt választotta meg pásztorául.

Lelkészek tényleges katonai szolgálata Jugoszláviában. A S. H. S. vallásügyi miniszterium 4113—1922. sz. leírataiban közli a hadügyminiszter 12,169—1922. sz. rendeletét, mely szerint mindazon lelkészeknek vagy theologusoknak, kik az 1898. évben vagy azután születtek, be kell vonulniuk katonai szolgálatra; katonai kórházakban teljesítenek szolgálatot saját lelkészi öltözetükben. Azok, akik tanulmányaikat még nem fejezték be, kérhetik bevonulásuk idejének elhalasztását tanulmányaik befejezésének idejére. *M.*

Pályázat alatt áll a mádi lelkészi állás. Határidő szept. 30. A pályázati kérvények Bartha József esperes címére Viss-ra küldhetők.

A veszprémi egyházmegye és belmissziói bizottsága folyó hó 19-én Várpalotán evangélikáló konferenciát tart.

Dr. Ravasz László püspök augusztus 26-án kezdte meg Szekszárdon a tolnai egyházmegyében teljesítendő püspöki látogatását. Amennyiben értesülünk s mint előre is gondolni lehetett, látogatása mindenütt nagy hatásokat vált ki. Tegye a kegyelem Istene bőségesse a nyomában felvirágozó áldást!

A román belügyminiszter 17,644—1922. sz. leírataival felhatalmazta a törvényesen elismert felekezeteket, hogy gyűléseiket a közigazgatási és rendőri hatóságoktól előzetesen kiadandó rendelet nélkül is megtarthassák.

A Magyar Kékereszt Egyesület ebben az évben üli meg alakulásának 25. évfordulóját. Ez alatt a negyedszázad alatt az Egyesület nem zajosan, de annál áldásosabban munkálkodott mindenütt, ahova tagjaival és sajtójával eljutott. Az évforduló ünnepélyes keretek között való megtartása ősszel lesz. A derék munkát végző egyesületet ez alkalmából is szívből köszöntjük. Vivat, crescat, floreat.

A kiadóhivatal kérése. Egyházkerületünk területéről az összes egyházak egynegyed része fizette be eddig a folyó évre a lap árát. Tisztelettel kérjük azért egyházainkat, hogy szíveskedjenek a díjakat a kiadóhivatalhoz mielőbb beküldeni. Az első félévről szétküldött hirdetések számláiból is még sok van kiegyenlítetlen. Ezeknek sürgős rendezését is sürgetve kérjük. A befizetéskor az utalvány szelvényén kérjük annak jelzését, hogy melyik számban jelent meg a hirdetés. Sok esetben zavart okoz, hogy az egyház helyett a gondnok neve szerepel az utalvány szelvényén feladóképen. A díjat az egyház fizeti és így mindenkor az egyház neve irandó fel a szelvényre.

Nlebergall heidelbergi egyetemi tanárt a marburgi egyetem hívta meg rendes professzorúl. A kiváló tudós a meghívást elfogadta.

Kínában az 1922. év elején 2.056,000 volt a római katolikusok száma.

Mezőkövesden a kir. kath. főgimnáziummal kapcsolatban szeptember 1-én megnyílt a Szent László konviktus.

Kérelem. Kérem ama lelkész és világi urakat, lelkészi hivatalokat s tanintézeteket, akiknek vagy amelyeknek címe „A református egyház helyzete és teendői Csonkamagyarországon” című dolgozatomat megküldtettem, hogy vagy a füzetet vissza, — vagy pedig az árát megküldeni szíveskedjenek kiadóm címére, hogy vele elszámolhassak. Dr. Nagy István, főgimn. tanár, Mezőtúr.

Az Egyesült Államokban a kivándorolt magyarok között 78 református, 45 róm. katolikus, 11 görög katolikus, 6 evangélikus, 3 baptista és 1 görög keleti lelkész működik.

Utcai prédikációkat tartanak Amsterdamban a római katolikusok. A rendszer az, hogy Bernsen ferences szerzetes kiválaszt erre a célra négy világi férfit, akiket egy-egy beszédre megtanít. Egy témát ugyanis négy szempontból 1. pozitív hittartalmi, 2. erkölcsi, 3. belső építő és 4. hitvédelmi szempontból feldolgoz és alkalmas egyénekké megtanultat. Miután ezek kellőleg kikérdeztetnek, vasárnaponként egy-egy forgalmas helyen egymásután felállanak és elmondják a rájuk bizottakat. Az utcai prédikálás ellen sok embernek van kifogása Hollandiában; ám mindemellett kétségtelen, hogy ez az ígehirdetés szembevethető eredményeket tud felmutatni. *E. L.*

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2681—1922. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Tudomásul vétel és az érdekeltekkel leendő közlés kérésével közlé teszem a m. kir. pénzügyminiszter úrnak 24,084—1921. VIII. sz. alatt kelt rendeletét szó szerinti szövegében a következőkben: „Felmerült kételyek eloszlátása céljából kijelentem, hogy azokat a lelkészeket és egyéb alkalmazottakat, akik fizetéskiegészítő államsegélyben, vagy más, az állam által adott javadalmazásban részesülnek, a „közszolgálatban alkalmazottak” terminológiába tartozóknak tekintem, miért is az említetteknek, az ilyen nyugdíjas személyeknek, továbbá mindezek ellátást élvező hozzátartozóinak azok a nyugtatóványai, amelyeket az államtól kapott, tehát közpénztárból húzott illetményeikről állítana ki, az 1920. évi XXIV. t.-c. 22. §-ának alapján illeték alá nem esnek”.

Debreczen, 1922 augusztus 30.

Atyafiságos szeretettel

Kiss Ferenc,
püspök-helyettes.

2723—1922. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A böles vezetése alatt álló egyházközségek presbiteriumaival leendő közlés kérésével tudatom, hogy a m. kir. igazságügyi miniszter úr, egyetemes konventünk 1920. évi 93. sz. a. hozott határozata alapján hozzáintézett felterjesztésére, 16.059—1921. I. M. sz. alatt 1921. szeptember 28-án a református egyházi törvényeknek a telekkönyvi eljárásban figyelembe vételére tárgyában rendeletet bocsátott ki, mellyel figyelmeztetve a Magyarországi Rendeleték Tára 1907. évi XL. évfolyamának I. kötetében közzétett református egyházi törvények I. t.-c. 15. §. b), 56. §. k) és 67. §. c) pontjában foglalt rendelkezésekre, rámutat arra, hogy a református egyházközségek ingattanszerzési, elidegenítési és megterhelési jogügyletei alapján bekebelezésnek és előjegyzésnek is csak akkor lehet helye, ha azok az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlés jóváhagyásával el vannak látva.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1922 szept. 5.

Kiss Ferenc,
püspök-helyettes.

Melyik falusi lelkész kolléga eszerélné városi állami hitoktató lelkésszel? Cím a kiadóhivatalban.

Pályázat.

A kérésjéni református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. A javadalom 9 kat. hold szántó, 1 kat. hold 597 □-öl kaszáló, 2 hold legeltetési jog, amelyeket a tanító maga műveltet és adóját fizeti, 9 köbölnyi kétszeres, 2 öl kemény tűzifa leszállítva, lakás melléképületekkel és kerttel. A köteleesség hat osztályú vegyes iskola tanítása, kántori teendők, lelkész helyettesítése, énekkar vezetése. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 10 nap. A kérvény a lelkészhez küldendő. Kérésjéni, u. p. Nábrád, Szatmárm.

Pályázat.

A büdszentmihályi református egyház pályázatot hirdet a VII-ik számú tanítói állásra.

Javadalom: 1. készpénz az egyház pénztárából 400 korona; 2. fizetéskiegészítés és segélyek az államtól; 3. lakbér törvény szerinti; 4. 200 □-öl faiskola-kert.

Köteleesség: Egy osztály, ezidőszerint a 3-ik leányosztály vezetése; vagy esetleg más kijelölendő osztály vezetése. Lelkész és kántor helyettesítése akadályoztatás esetén, miért is csak férfiak pályázhatnak.

Pályázati határidő szeptember 23. Választás szeptember 24-én. Állás október 1-én elfoglalandó. Büdszentmihály, 1922 aug. 28.

Ajtay Jenő,
református lelkész.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata tulajdonát képező

„Méliusz”
könyvkereskedésben az idej

iskolai évre szükséges könyvek

már most beszerezhetők. Írószerek, palatáblák és vesszők, irkák, tollak, ceruzák, radirgummik, előmeneteli, mulasztási, haladási és felvételi naplók, osztálykönyvek, kréták, falitérképek és szemléltető képek legolcsóbban beszerezhetők.

Iskoláknak és egyházaknak külön 10% engedmény.

Tekintettel arra, hogy a rendeléseket a beérkezés sorrendjében intézzük el, kérjük b. rendelését mielőbb megtenni.

„Méliusz” könyv-, papir- és írószerkereskedés Debreczen.